

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

یادداشت هفتگی

سیاست‌گذاری اقتصاد و توسعه کشاورزی و روستایی

سال ۱ / شماره ۶ / ۱۳۹۹

۱۳۹۹/۰۸/۲۴

مطالب این شماره

شاخص قیمت تولیدکننده زراعت، باغداری
و دامداری سنتی در تابستان ۱۳۹۹..... ۲

تهیه و تحلیل: کوهسار خالیدی

این موسسه با کمال احترام و سپاس، بذیرای نظرات ارزشمند
خوانندگان این اثر می‌باشد

تلفن: ۴۲۹۱۶۰۰۰ نمابر: ۸۸۹۶۶۶۰ صندوق پستی: ۱۵۱۵ - ۱۵۸۱۵
کدپستی: ۳۷۳۱۳ - ۱۵۹۸۶

E-mail: aperi@agri-peri.ac.ir
<http://www.agri-peri.ac.ir>

عنوان خبر: شاخص قیمت تولیدکننده زراعت، باغداری و

دامداری سنتی در تابستان ۱۳۹۹

تهیه و تحلیل: کوهسار خالدی

کد: PN-AFP-13990824-(13)

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۰۸/۲۰

خلاصه متن خبر: شاخص قیمت تولیدکننده زراعت، باغداری و

دامداری سنتی (برمبنای ۱۰۰=۱۳۹۰) در فصل تابستان سال ۱۳۹۹

حدود ۶۳۱ بوده است که نسبت به فصل مشابه سال قبل (تورم نقطه به

نقطه) حدود ۲۳ درصد افزایش یافته است. شاخص چهار فصل منتهی

به فصل جاری نیز نسبت به دوره مشابه سال قبل (نرخ تورم سالانه) ۱۱

درصد افزایش یافته است. مقادیر این شاخص، نرخ تورم نقطه به نقطه

(درصد تغییر نسبت به فصل مشابه سال قبل) و نرخ تورم (درصد تغییر

چهار فصل منتهی به فصل یا سال مورد نظر نسبت به دوره مشابه سال

قبل) به تفکیک گروه محصولات در جدول زیر نشان داده شده است.^۱

شرح	مقدار شاخص تابستان ۱۳۹۹	نرخ تورم نقطه به نقطه سالانه	نرخ تورم
شاخص زراعت، باغداری و دامداری سنتی	۶۳۱	۲۳/۱	۱۱
زراعت و باغداری	۶۵۰	۳۵/۷	۱۳/۲
غلات	۵۵۴	۳۷/۱	۲۰/۵
میوه‌ها و میوه‌های آجیلی	۶۸۰	۴۷/۹	۱۲
سبزیجات	۶۸۰	-۳/۸	-۳/۶
مواد خام طبقه بندی نشده	۶۷۷	۵۵/۵	۳۳/۸
دامداری سنتی	۵۹۰	۱	۶/۸
پرورش بز و بزغاله	۶۳۲	-۰/۱	۶/۸
پرورش گاو و گوساله سنتی	۵۸۲	-۹/۴	-۱/۳
پرورش گوسفند و بره	۶۳۱	-۴	۲/۴
سایر محصولات حیوانی	۵۴۶	۲۸	۲۵/۹

ماخذ: مرکز آمار ایران توجه: ارقام شاخص گرد شده‌اند

تحلیل و پیشنهاد سیاستی: بخشی از آثار بازگشت و تشدید

تحریم‌های اقتصادی و کاهش ارزش پول ملی، خود را به صورت

افزایش هزینه‌های تولید در اقتصاد ایران آشکار ساخته است. از

یک طرف، تغییرات شاخص قیمت تولیدکننده، نمودی از

تغییر هزینه‌های تولید است و از طرف دیگر، تغییرات این

شاخص، بیانگر تغییرات میزان دریافتی تولیدکنندگان

است. لذا در تفسیر مقادیر آن، باید دقت لازم را به عمل

آورد. میزان نرخ تورم نقطه به نقطه فصل تابستان شاخص قیمت

تولیدکننده زراعت، باغداری و دامداری سنتی در سال‌های ۱۳۹۷ و

۱۳۹۸ به ترتیب حدود ۴۶ و ۴۴ درصد بوده است. نرخ تورم این شاخص

در فصل مزبور در همین سال‌ها نیز به ترتیب برابر ۲۱ و ۶۴ درصد بوده

است. کاهش سیر صعودی این دو متغیر در تابستان ۱۳۹۹ (به ترتیب

۲۳ درصد و ۱۱ درصد)، علیرغم وجود بیماری کووید-۱۹ (از منظر

افزایش هزینه)، می‌تواند حاکی از کاهش اثرپذیری مستقیم و

غیرمستقیم زیربخش‌های زراعت و باغداری و دامداری سنتی از

تحریم‌های اقتصادی باشد. وابستگی پایین این زیربخش‌ها به نهاده‌های

وارداتی، تضعیف آثار روانی کاهش ارزش پول ملی در کنار برنامه‌ها و

سیاست‌های اجرایی و حمایتی دولت از بخش کشاورزی در سال زراعی

اخیر از یک سو و تداوم و تعمیق بیماری کووید-۱۹ (از منظر کاهش

تقاضا) از دیگر سو می‌توانند در ایجاد این وضعیت (کاهش نرخ رشد این

شاخص در تابستان ۱۳۹۹) موثر بوده باشند. به نظر می‌رسد که کاهش

تقاضای ناشی از بیماری کووید-۱۹ و افت قدرت خرید جامعه، در منفی

شدن تورم نقطه به نقطه قیمت تولید پرورش دام‌های سنتی و

سبزیجات در تابستان سال جاری، کاملاً موثر بوده است.

کاهش نرخ رشد شاخص تولیدکننده در تابستان ۱۳۹۹ نسبت به تابستان

۱۳۹۸ نشان می‌دهد که بهای دریافتی بهره‌برداران زراعی، باغی و

دامداران سنتی کاهش پیدا کرده است. همچنین شواهد میدانی نشان

می‌دهد که به دلایلی از جمله افزایش نرخ ارز و نوسانات آن، تشدید

تحریم‌ها، کاهش دسترسی به نهاده‌های وارداتی به ویژه بذر و سم،

افزایش تورم کل و سرایت آن به سایر هزینه‌های تولید نظیر دستمزد

نیروی کار، و آثار سوء شیوع بیماری کووید-۱۹ (تعطیلی‌ها، محدودیت

تردها، ...)، هزینه‌های تولید افزایش پیدا کرده است. بنابراین

بهره‌برداران کشاورزی، به ویژه بهره‌برداران سنتی از دو سو دچار مشکل

۱. مرکز آمار ایران (www.amar.org.ir): گزارش شاخص قیمت

تولیدکننده زراعت، باغداری و دامداری سنتی (تعدیل یافته) فصل تابستان

۱۳۹۹ (۱۳۹۹/۸/۲۰)

شده‌اند. از یک سو دریافتی آن‌ها کاهش یافته و از سوی دیگر، هزینه‌های تولید افزایش پیدا کرده است. به عبارت دیگر سود دریافتی کشاورز کاهش و با توجه به افزایش تورم در سطح مصرف‌کننده، بهای پرداختی مصرف‌کننده در اختیار واسطه‌گران و دلالاتی قرار می‌گیرد که محصول را از کشاورز خریداری کرده و با دست به دست کردن آن، محصول را گران‌تر به مصرف‌کننده می‌رسانند و سود ناشی از واسطه‌گری و دلالتی را از آن خود می‌کنند.

بنابراین کاهش نسبی درآمد کشاورزان در کنار افزایش هزینه‌های تولید در مقایسه با سنوات قبل، برای کشاورزان و بخش کشاورزی بسیار زیان‌آور است.

با توجه به توضیحات مزبور و سایر جوانب مرتبط با این موضوع، موارد ذیل پیشنهاد می‌شود:

- تداوم و گسترش حمایت هدفمند نهاده‌ای از کشاورزان به شکل تامین به موقع و ارزان نهاده‌های تولید
- مدیریت هدفمند بازار محصولات کشاورزی در طول زنجیره‌ی ارزش به منظور ارتقای همزمان دریافتی کشاورزان و حمایت از مصرف‌کنندگان کم‌درآمد (حذف واسطه‌های مازاد)
- تداوم سیاست‌های افزایش بهره‌وری نهاده‌های کشاورزی

تهران - بلوار کریمخان زند - انتهای خیابان شهید عضدی (آبان) جنوبی - خیابان رودسر - پلاک ۵
تلفن: ۴۲۹۱۶۰۰۰ نمابر: ۸۸۹۶۶۶۰ صندوق پستی: ۱۵۱۵-۱۵۸۱۵ کدپستی: ۳۷۳۱۳-۱۵۹۸۶

E-mail: aperi@agri-peri.ac.ir
ECE: ece.aperi@agri-peri.ac.ir
<http://www.agri-peri.ac.ir>